

Asia: VM003:00/2017 VM/155/03.01.00/2018

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi digitaalisten palvelujen tarjoamisesta sekä sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 5 §, 6 § ja 7 §:n 1 momentin kumoamisesta

1. Yleiset kommentit lakiehdotuksesta

Lakiehdotus on lähtökohdiltaan hyvä ja kannatettava. Erityisesti kehitysvammaisten henkilöiden näkökulmasta ehdotusta tulee mielestämme vielä muutamilta osin parantaa. 1. On tärkeää määritellä palvelunkäyttäjän oikeus käyttää valitsemaansa avustajaa apunaan sähköisten palveluiden käyttämisessä. Tämä on kohtuullinen mukautus, jota YK:n vammaissopimus edellyttää tehtäväksi vammaisten henkilöiden sitä tarvitessa, ja josta hyötyvät myös muut palvelunkäyttäjät, joilla on kognitiivisia ja/tai kielellisiä haasteita. 2. On varmistettava, että julkisen sähköisen palvelun voi helposti ja tehokkaasti näin halutessaan tai tarvitessaan saada muullakin tavalla kuin sähköisesti alueellisesti tasa-arvoisella tavalla. 3. Selkokieli, jota tarvitsee asioidakseen moni ja josta hyötyy vielä useampi (varovaisten arvioiden mukaan yli puoli miljoonaa ihmistä), tulee mainita velvoittavammin laissa pykälätasolla, ja palveluiden ymmärrettävyyden arvioinnille tulee asettaa selkeät ja toimivat kriteerit.

2. Kommentit lakiehdotuksen pykäliin ja yksityiskohtaisiin perusteluihin

1 luku: Yleiset säännökset

-

2 luku: Viranomaisten digitaalisten palvelujen järjestäminen yleisölle

5 §: Julkista palvelua käyttävällä henkilöllä tulee olla mahdollisuus saada tietoa julkisista sähköisistä palveluista muutenkin kuin palvelun sisällä tai sieltä löytyvän yhteystiedon kautta. Tällaisten palveluiden tulee olla käytettävissä myös muulla tavalla kuin sähköisesti joka puolella maata, jos henkilö ei esimerkiksi vamman vuoksi voi tai osaa käyttää sähköistä palvelua. Yhteystiedon korvaavaan palveluun on löydettävä helposti. Muuten esimerkiksi kehitysvammaisilla henkilöillä ja kasvavalla vanhusväestöllä on tulevaisuudessa yhä suurempia haasteita käyttää julkisia palveluita ja siten osallistua yhdenvertaisesti yhteiskunnassa. Laissa tulee pykälätasolla tuoda selkeästi esille tämä, että muitakin palvelun käyttötapoja tulee olla ilman kohtuutonta vaivaa käytettävissä.

6 §: On hyvä, että pykälän mukaeian sähköinen tunnistautuminen vaaditaan vain, kun se on tarpeen. Oikeus käyttää avustajaa palvelun tunnistautumiseen ja palvelun käyttämiseen tulee kuitenkin vielä vahvistaa ja täsmentää pykälätasolla.

3 luku: Digitaalisten palvelujen saavutettavuus

7 §: Myönteistä on myös se, että lain perusteluissa mainitaan selkokieli, ja sitä kehoitetaan joissain tapauksissa käyttämään. Selkokieltä ei mainita itse

lakitekstissä ja se on puute. Ongelma on erityisesti se, että vaikka sisältöjen kielen ymmärrettävyys mainitaan lain perusteluissa, sen arvioimiseen ei ole työkaluja.

8 §: Laissa tai vähintään perusteluissa tulee asettaa joku aikaraja sille, kuinka kauan palveluntuottaja voi vedota kohtuuttomaan rasitteeseen. Hyvää on joka tapauksessa se, että saavutettavuusarviointi on tehtävä ennakolta. 2 momentissa olisi nähdäksemme aiheellista puhua vammaisten ihmisten tarpeista käyttää paitsi digitaalista palvelua niin myös sen sisältöä ("...erityisesti vammaisten ihmisten tarpeet käyttää kyseistä digitaalista palvelua ja sen sisältöä sekä..."). Tulee huomioida myös se, että vammaiset ihmiset ovat yksilöitä ja heidän yksilölliset tarpeensa vaihtelevat siinä kuin muidenkin ihmisten.

4 luku: Saavutettavuusvaatimusten valvonta ja oikeussuoja

12 ja 13 §:t: Laissa tulee viitata ja velvoittaa selkeästi kerrottavan asiakkaalle, miten asiakkaan oikeudesta tarkistaa omat tietonsa saavutettavalla tavalla säädetään tarkemmin tietosuojalainsäädännössä.

5 luku: Erinäiset säännökset

-

3. Kommentit vaikutusten arviointiin

-

4. Muut kommentit

-

Salisma Tanja
Kehitysvammaisten Tukiliitto ry